

Plymouth, Pa., 9 Balandžio.

Atsiszaukiame į visus brolius lietuvius, kad turėtumet atmintyje tą szventą priderystę, ypatingai gyvenant Amerikoje, gaivinti tautystę. O kaip-gi geriausiai galėtume iszpildyti tą priderystę? O tai skaitant gerus lietuviszkus laikraszečius. Dėlto, broliai, skaitykit ir remkit jūs visokiais budais. Didelį jie turi užsitarnavimą ir daug jau gero padarė. Suartino mus, suvienijo ir subroliavo. Ne vieną isz mūsų ir dabar dar butu nežinojęs kūr savo vadyti, ar palioku, ar maskoliumi ar žydu; nebutu žinojęs isz kokios tautos jis paeina, jei ne laikraszečiai, kurie kožną apszviečia, mokina ir senas dėjas lietuviszkas primena. Kaip tai yra naudinga ir gražu, kad szejmynos tėvas arba motina skaito nedėdienyje arba sziaip vakarais savo vaikeliams dailią istoriją, naudingas žinias, senų laikų dėjas, apie Lietuvos kunigaikszčius, apie tėvynę-Lietuvą ir apie tai kas atsitinka ezia pas mus Amerikoje. Pertai ne vieną sunus, ne viena dukterę lavinasi doram apsiėjime ir saugojasi nū pikto, o prieg tam kiek tai naudojasi isz apsiszvietimo? Arba prieszingai, kokios tai yra verta pagyros, kad paaugęs sunus ar dukterė, paėmęs į rankas laikrasztį, skaito savo tėvams dėl ramumo arba dėl žingeidumo dailius straipsnius isz jo. Kokia tai linksmybė, gerą paveizda ir savitarpinė nauda isz to ezielai szejmynai! Užtaigi, broliai, ypatingai tėvai vaikų, dūkit paveizdą savo vaikeliams skaitydami lietuviszkus laikraszečius; įkvėpkite jiems lietuviszką dvasią, leiskite į mokslą kožnas pagal iszgalę, ba pamykit ant to, jog mūsų tautystę, ypatingai Amerikoje, remiasi ant ateinancijos gentkartės!!

Isz Lietuvos.

— *Suvalkų rėdyba.* Kur tik pasisuksi, visur iszgirsi dėjavimus, kad pigus javai, „turgaus nėra“. Nusiskundžia su tūm, žinoma, tik ukinjikai, nės kitiems tas nieko nekenkia. Tūm labjaus sunku ant szirdies ukinjams, kad ypaciai jiems sunkmetis. Na, jeigu ne visiems sunkmetis, tai bent nekuriems. Ukinjikai, kurie neturi skolų, beveik jokio sunkumo neiszpažįsta: maisto turi savo loco, o algas ir menkus reikalėlius vis sziaip-taip atlieka. Pinigų pilti, teisybė, negali, bet nē nereikia! Suvis kitaip su tais ukinjais, kurie turi skolų. Malonu, o kartais ir butinai reikia, sugrąžyti skolą, nū ko buvo skolyta, o isz ko padarysi? Reikia neužmirszi, kad už skolą reikia mokėti palukius. Suvalkų rėdyboje, kiek man žinia, vidutinis nūszimtis — 10, kada „žmogus skolina nū žmogaus“, t. y. lietuvis nū lietuviu. Žydas ima savotiszką nūszimtį, kurį reikia iszmokėti nevilkinant, o vis isz tų pigių javų. Tas viskas pastato ukinjką su skolomis į gana kritiszką padėjimą, o kad ukinjų su skolomis, kiek asz žinau, yra daug daugiau, ne kaip be skolų, dėlto nē ne įstabu, kad taip skundžiasi su tūm pigumu javų.

Tegul jau javai butų pigus, tegul už tūs javus, ką pirmiaus gaudavo 4 rublius, dabar paimtų tik po 2 rubliu, bēt kad nors už tūs 2 rubliu butų galima tiek nupirkti, kiek pirmiaus jei ne už 4, tai nors už 3 rublius, tai vis butų pusė vargo — sako ukinjikai. Ir isztiesų manufakturos iszdirbiniai, javams atpigus, nē biskj nepasidarė pigesni da kiti net brangsta. Jei atpigimas javų visas szalis dasiekė, tai už tai brangumas fabriku iszdirbinių laikosi, turbut, tik

vienoje Maskolijoje. Visiems lietuviams yra žinomas terminas: „parneszė isz Prusų“... nės Prusūse, ezia jau szale Maskolijos, viskas yra pigiaus, ką tik krome pirksi.

Užtaigi Maskolijos fabriku darbinjikai daugiau uždirba — sakysit. Kad tai taip! Bēt Maskolijos dirbtuvių darbinjikai yra tik nuskurdėliai, sulyginus net su straikūjancziais Amerikos darbinjais. Visą pelną paima tik vieni dirbtuvių savinjikai, primesdami darbinjams tiek, kad nenumirtų badu ir sziokius-tokius lopus galėtų ant peczių užsimesti.

Ne bereikalo net toksai laikrasztis, kaip gudiszkas „Graždanin“, pasakodamas, kad į Petropilę beveik kasdien atvažiūja svetimtaucziai su milijonais kieszniūse, siulydami užvesti Maskolijoje fabriku, jei tik valdžia daleistų, kuriūse dirbtų geresnius ir pigesnius iszdirbinius; ne bereikalo tas gudiszkas laikrasztis primena, kad nekurie fabriku, kaip Brianskas ir C uždirba po 60 ir 80 procentų. Ne bereikalo nedūda savo rodą, kad atmetus į szalį „patrijotizmą“, geriaus butų daleisti svetimtaucziam užvesti dirbtuves, jei jie ant tokių gerų įtarezių apsiima.

Mūs ukinjikai pirmiaus „pajuto“ tą fabriku lupimą, kaip „Graždaninas“ spėjo jį patėmyti.

Žiema jau taikosi nū mūsų pabėgti: jau tik, kaip pauksztis sparnus iszskėtęs, tik lėkt, lėkt kur už kalnų į szaltesnį krasztą. Kelios jau naktys, kaip neszala, o dieną koki 4 R. szilumos pamaži sniegą dildo. O sniego nemažai yra prikrauta, jei sykiu paleistų, butų nemaža pavandenė. Nežiurint ant to sziaidien, per szv. Jūzupą (19 Kovo) da keliais rogėmis (szlajomis) važinėja, nors arklių kojios giliai lenda į suminksztėjusį sniegą. Miestūse jau sniegas isznyko, tik

paskutines jo palaikas ardo nū nekurių gatvių.

J. Vėžys.

— *Mūsų prekyba.* Paszvitinyje, Szaulių pav. Edvardas... karczemą uždėjo, jau nū penkių metų jam gerai eina. Visus aplinkinius prie savęs sutraukė. Paszvitinis yra tai miestelis su medine bažnyčia. — Svedosūse, Aukmergės pav., miestelyje, p. Jakutis kolonijaliszkų tavorų kromą uždėjo ir nors raszyti nemoka, su kromu jam labai gerai eina, nės visus mažnė aplinkinius lietuvius prie savęs pritraukė. — Salūse, Aukmer. pav. lietuviszkas kromas taip jau uždėtas.

— *Salai* yra tai gražus miestelis Aukmergės paviete ant pussalio aplinkui ezeru apsiaustas. Yra ezia grovo Przedzieckio dvaras, kurį p. Kosarskis arendavoja. Parapija užpernai labai gražią medinę bažnyčią iszsistatė, ant kurios medžius gr. Przedzieckis isz savo miszko davė. Tame miestelyje nėra žydų kas retai Lietuvoje atsitinka. Yra ezia netoli kalnas ant Szateksnos upės kraszto, ant kurio ezeraunjkus pirmiau degindavo. Dėl isztyrimo ar kas yra ar nėra ezeraunjku (ragana) senovės bepročiai žmogų suriszę Szateksnos upėje plugdė. Katras skendo, tai buvo nekaltas, o katras plaukė, savo gyvastį gelbėdamas, tai tą ant ano kalno kaip po raganą degindavo.

Netoli nū ezia po Vaitkunų kaimų yra ezeras Jara, dumblių pilnas ant virszaus vandens per pusantros ūlakties turintis, žolėmis apaugęs, per tai po aną žvejoti maž nē negalima, o žuvų ten yra kaip kožszės arba purvų. Isz to kaimo du žmogū Gikis ir Kimeklis, ezerui užszalus, prie paversnės) su rankomis baisiai

1) Vieta kur vandū nuslugsta ant pievos ir žuvys iszeiti negali.

daug žuvies sužvejojo. Viena lydeka²⁾ buvo taip didelė, kad ją abudu ištraukti negalėdami, paliko. Bet per sziotki žvejojimą labai Jaros ežere žuvį sumazino. Gikis ištraukė žuvų už 40 rublių, o Kimeklis už 30. Abu tais žuvims žydams pardavė.

Iš Amerikos pagrižo lietuviai, arba kaip čia „amerikonais“ vadinami, savo energija ir buklumu yra pasiženkinę. Vienas toks „amerikonas“ Pavenėžio pavietae savo namūse lietuviszką knigyną turėdamas nū žandarų buvo dabojuamas. Žandaras viską dar geriau išszipinėti norėdamas, kitu reikalui prisidengęs, buvo tyeziai atėjas. Bet gudrus „amerikonas“ žinodamas, kad žandaras be valseiaus urėdnikų ir policijos nieko jo namūse neturi valios daryti, per duris aną laukan išstūmė.

Iš to nieko blogo amerikoniui nebuvo, nės žandaras pagal zokoną teisybės neturėjo.

Prie naujo caro vieszpataavimo pradžios, lietuviszkiems laikraszcziams ir knigoms lengviai per rubezių ir pacztą be cenzuros ir su cenzura einant, pasirodė, kad dabar dėl mūsų literatūros atsigaivinimo gera gadyne ateina. Bet kaip gi savo lukestyje apsilėme, po szviesio zaibo vėl griaustinio sulaukė. Daugel žmogyszczių matant, kad cenzura mūsų rasztus iš užrubežio leidžia, pradėjo į Tilžę pinigų siunsti dėl visokių rasztų išraszcziavimo, bet vėl cenzura sulaukėti pradėjo ir vėl vis senovės keliu per kontrabantą turi eiti.

Sztai netiktai Lietuvoje, bet ir už jos rubezių Latvijoje ir kitur pradėjo visoki labai nepatogus dalykai darytisi. Sztai pas vieną poną Jelgavoje pocztelijonas atneszė povestką, kad anas ateitų į pacztą, idant dėl jo užrubežinės gromatos revizija būtų padaryta. Anam į pacztą atėjus

2) Pagal ano kraszto kalbą lidis.

urėdnikas pasakė, kad anas mislija, kad toje gromatoje yra pinigai, o per tai anas ją po jo akių plėsz ir jeigu nebus pinigų, tai aną atidūs. Gromatą perplėszus pasirodė, kad tai yra iš Tilžės „Varpas“ lietuviszkas laikrasztis, kuris be cenzuros į Maskolijos rubežius eiti negali. Pradėjo ant pacztos klausti ar anas aną išraszcziuoja, bet tas pasakė, kad anas užrubežinio necenzuravoto laikraszcziuo neisraszcziuoja, jo suvisu neprasztydamas. Paczto urėdnikai tūjaus sustatė protokolą, kurį jau gatavą turėjo, liepdami tam ponui ant ano pasirasztyti. Protokolą su laikraszcziuo į Rygos cenzurą išsiuntė.

Dabar iszkulus pasirodė, kad Telszių pavietae rugiai išdavė 4-5 grūdų, miežiai 5-6 grūdų iš grudo, avizos 7-8, žirniai ir bulvės menkai uždėrėjo.

Vieną seną žmogų iš Telszių pavieto iszklausinėjau, koks yra to kraszto lietuvių budas su kitais Lietuvos krasztais sulyginus. Anas pasakojo, kad kaip jo pomietis siekia, tai anas savo kraszte veselės (svodbos) oracijų nėra girdėjęs, taipojau svodbinių dainų, nei kitų prie aplinkybių pritaikintų dainų, kaip tai pa Niamuniais, pa Dubisiais ir kitur galima girdėti, kur nuliudimą ir dvasios pakėlimą gali tose dainose patėmyti. Telszių pavietae veselės laike labai tyliai apsieina vieną ir antrą dainą perdainėja, o paskui pradeda arieką ar alų gerti. Į nekuriūs Telszių pavieto krasztus lietuviszki rasztai iš Prusų neuzėina, bet ir ką gi jie su jais darytų, kad ten žmonės netiktai skaityti, bet dar ir potėrių nemoka.

Resiainių kampe žmonės dabar savę žydams nedūda apsigauti (?). Kitą kart iš Resiainių žmonėms į Szilinę į Pa-

nemunį javus vežant, žydai kaip norėdavo vežimus prikraudavo, o dabar žmonės yra daug numaningesni, nės gudresni, anas prancuziszkas deszimtines vogas numanydami, nedūda savį vežimą per daug maisų pridėti. — Tame kraszte ir prie prekybos žmonės griebtisi pradėjo, bet ne visiems gerai eina. Mat, prie visko datyrimo reikia. Sztai Kalnujų ukinikas Spraunius žąsis supirkęs su anoms į Jurbarką ir Tauragę dėl pardavimo važinėjo, bet smarkiai tenais ant jų praloszės, dabar tyli ausis suglaudęs.

— Resiainiūse apart panų Valentinavycziutių kromo, yra dar keturi lietuviszki kromai įtaisyti. Kalnujūse miestelyje per szesziis viorstus nū Resiainių Buszackis galanterijos kromą uždėjo.

— Iš *Kvedarnos* miestelio Žemaicziūse bažnyczios varpinjko sunus Barauskis 15-16 metų į Rucavos progimnaziją Kurszūse netoli nū Palangos į mokslus eidamas, o ant to kaszto neturėdamas, Kalėdų laike apie Resiainių apygardą kalėdojo dėl pinigų surinkimo, nės jo tėvai yra biedni ir anam jau nieko negali dūti. Buvo ansai pas didesnius ponus: pas Zaleskį Veliūnoje, pas Janczauskį Blintribiszkiūse, kuris anam 50 rublių davė, Patruszlių Lavrinavyczia ant vakacijų aną užsipraszė. Vaikinas per szalczius bevaikszcziuodamas ko nesuszallo. Yra jau paskutinėje ketvirtoje kliasoje.

Varlė.

— Iš *Telszių pavieto* žinia ateina, kad ir tenai prekybos dalyke yra szioks toks sujudėjimas. Sztai *Szakiūse*¹⁾ pirm dviejų metų jau p. Ruszinskas kolonjaliszkų tavorų kromą uždėjo. *Mosedija* vėl p. Or-

1) To vardo miestelis Suvalkų rėdyboje ir kitur Lietuvoje atsiranda.

nikis nū trijų metų karczemą valdo.

— *Telszių pavietae* už gyvų meitėlių svarą moka po 7 kapeikas, o už negyvų, kurie jau yra be vidurių, po 9 kapeikas. Tie, kurie nori geresnius gyvulius užsilaukyti nuperka po dvarus labjausiai Kurszėje verszius. Sztai ten Gramzdės dvare už 3 dienų verszi, ant veislės, moka po 6 rublius, o nū 6 dienų 9 rublius. Bet už tai po trejų metų užauga jautis 80 rublių vertybės. Tame Gramzdės dvare Kurszėje yra dabar sviesto dirbtuvė įtaisyta. Žmonės pamažu prie gerų gyvulių prieis, kurie daugiau pelno už javus dūda.

— Telszių pavietae iš miszkų stokos po daugel vietų durpėmis (torfa, pelke, velėna) kurena. Mosėdzių parapijoje puszinių malkų aszis (sieksnis) 8-12 rublių kasztūja, beržinių 12-14 rublių. Aukmergės pavietae vienok kur yra dar daugel miszkų malkų aszis nū 5 lyg 7 rublių kasztūja.

— *Žemaicziūse* dabar daktarai gražų uzdarbį turi, nės serganczių ant rauplių, karsztinių ir kitų ligų begalis atsirado, didelis procentas mirszta, per tai ir szermenų (pagrabų) yra daugiaus kaip kitais metais. Daktaras Ferdinandas Kauneckis⁽¹⁾ iš Kivilių, Telszių pavieto dirba dieną ir naktį prie ligonių vaziūdamas ir jau savo apygardoje keliose parapijose tas ligas apstabdė.

— *Sėdoje* (Telszių pavietae) neseniai, diktos pesztynės buvo atsitikusios, kurias nekurię prie Krazių nelaimės nori prilyginti. Taigi vietinis starosta, o kaip čia vadina staras, nū žmonių rinko pagalves ir kitus už žemę mokesztes, kurias per caro manifestą dovnotos buvo, o pats nieko įpeszti

1) Pagal sesers mūsų rasztinjko Simano Daukanto vaiko—vaikas. Turi anas dar du broliu daktaru ir vieną agronomą.

negalėdamas, uriadniką pasitelkė. Nors uriadnikas nū galvos lyg kojų (?R.) apšarvūtas buvo, baisiai sumusztas tapo, turėdamas nū žmonių bėgti į karczemą, po pecziumi palinsdamas ir taip savo gyvastį gelbėdamas. Dabar yra užvesta tame dalyke prova.

Abelnai po Žemaičius daugiaus „Apžvalga“, negu „Ukinikas“ skaitytojų turi. „Ukinikas“ dabar tankiau iszeidamas negu pirmiau, diktoką su „Apžvalga“ konkurenciją veda. „Ukinikas“ dabar dėl mažesnio pacztos kasztu ant plono popierio yra spaudžiamas ir gromatos pavidale į Lietuvą siunčiamas.

— *Papilis* prie gelžkelio, Szaulių pavieta. Toji mergaitė, apie kurią buvo kalbama, kad slapta gimė ir vaiką ant kapų slapta palaidojo, dabar po iszgyjimui areštavota tapo, nės pasirodė, kad jos vaikas gyvas gimė, o ji aną nusmaugus palaidojo. Mergina pas prokurorą iszsiūsta.

— Per tris viorstus nū Papilės ant Ventos upės yra prie kaimo Rudikių vandeninis malunas, dėl kurio nū daugel metų Botavyczių ir Nutautų tarpe prova eina. Tas malunas nū kelių metų yra Botavyczių, kurį neseniai per sudą nū anų szvoogeris Nutautas atprovojo. Nutautas nū sudo „ispolnitelnyi list“ gavęs su sudo pristovu į Rudikius atvykęs Botavycziams apjovyo 7 Kovo (23 Vasario), kad po keturiolikos dienų ilgiausei szitie Botavycziai lauku iszeitu dėl Nutauto maluną tuszindami. Botavycziai netiktai apleisti, bet dar už pirmesnių metų maluno valdymą didelius pinigus užmokėti turėdami, vis kerszyjo, kad už tai atmokės. Ant to pabaudimo neziurėdami tą paczią naktį, girnų pastovą isz maluno iszdraskydami, girnas pas žydą į Papilį nuvezė, o nedėlioje vidurnaktyje 10 Kovo (26

Vasario), kaip nei gyvos duszios nebuvo, malunas uždegtas tapo. Dar gerai, kad nebuvo vėjo, tai luboms iszdegtus, o žmonėms ugnį pamačius ir atbėgus užgesinti nusidavė.

16 Kovo mėnesio szvento Kazimiero dienoje, kada Papilyje didelė szventė, kermoszius ir atlaidai buvo, Rudikių malunas buvo isz antro karto uždegtas. Ne tiktai, kad malunas visiszkai sudegė, bet ugnis į Rudikių kaimą persikėlė visą kaimą sudeginėdamas. Isz tos priezasties, kad gspadoriai tą dieną Papilyje buvo, o pertai tvartai, svirnai ir triobos buvo užrakintos, tai viskas ne tiktai isz tos priezasties, bet ir isz stokos gelbėtojų ir neszėjų, grynai sudegė. Toks tai yra galas ne tiktai tos, bet ir daugelio provų pas mumis, kurios arba gaisru arba užmuszėjiste pasibaigia. Pirm trijų nedėlių ant metturgio Papilyje didelį užmuszėjį ir vagį Szlanstą nutvėrė; kuriam, nū gaudytojų bėganciam, trys szuviai į peczius sulindo. Anas ne tiktai žmones, bet ir bažnyčias apvogdavo.

— *Abelių* parapijoje, Zarasų pavieta, jauna, o nelaiminga moterystė buvo, nės vyras didelis girtūklis pasirodė, pertai pati nū savo vyro daugel nukentėdama, ant vaszo, kuris prie lubų dėl liampos pakabinimo pritaisytas buvo, pasikorė.

— *Palangoje*, kur yra marių maudyklės, grovai Tiszka puszinėje, kuri prusų rubežiaus ir Palangos tarpe atsiranda, dabar net žiemos laike arti miszkasargio naujas ir gražias viles stato. Jos bus dėl maudinjkų, kurie vasaros laike pribus. Ant to plečiaus padarymo puszinės dalis iszkirsta tapo.

— *Kunigas* Martynas Valanczauskis Kauno dvasiszkos seminarijos profesorius į Jel-

gavą perkeltas ketina buti.

— Stropus mūsų rasztinjkas Aleksandras Gužutis nors kaip patsai sako liga ir senatvė užmanė aną naikinti, sykį plunksną į rankas nutvėręs, anos nepaleidžia. „Marių Karalienė“ jau pabaigė rasztyti. Paraszė jau: „Vytautas Krevoje“, „Keistuto mirius“. Dabar raszo dramata „Aldona“ isz Konrado Vallenrodo Adomo Mickaus poezijos. Gailiasi labai, kad ant „Birutės“ deszimtmetinės szventės buti negalėjo.

Žaltys.

— *Isz Latvijos.* Žinomas mūsų Portrecista *Žitkus* vėl Jelgavoje atsirado, dėl to miesto svarbesnių gyventojų, paveikslus (portretus) nuimindamas. Tas jaunas artistas isz Kriniczino, Panevėžio pavieto paėina. Į gimnaziją ėjo Szauliūse, paiszymo ir tepliorystės Miunchene Bairūse (Vokietijoje) mokinosi. Ketina dar Miunchene arba Drezdene toliaus savo amate lavytiesi.

— Latviai savo darbais nori szjmet svieta uždyvyti. Sztai szjmet visoje Kurzemeje puikiai szimtą metų jubilėjų prie Maskolijos privienyjimo apvaiksziuos. Prie to prigulės ir latviai isz Igaunijos. Jelgavoje prie Onos vartų (pėe Annas wahrteem, Annen Forte) ant tos apeigos taisy namus „Dscedama ehka“ dėl 20,000 žmonių sutilpdinimo, kur bus drauge bufetas ir restauracija. Namai tie tiktai ant keturių dienų pastatyti nū 28 Birželio iki 1 Liepos (16—19 Birželio) kasztūs apie 14,000 rublių. Giedorių bus 4,000 ir tie turės atskirią salę. Bus taipojau salė dėl szokimo. Teatras bus grajinamas latvių sode, kur yra ir latvių klubas antrame miesto gale. Ant tų keturių dienų p. Kuncendorfas isz Rygos apėmė bufetą, kuriame

bus szalti valgymai ir alus, už tai turės užmokėti dėl draugystės 1,500 rublių. Prie to bufeto reikės jam turėti daugiau kaip po tukstantį peilių, szakuezių ir torielkų, o prie alaus stiklų dar daugiau. Per pietų laiką dūti bus pietus už 1 rublį keturiuos patrovos (tschetiras riktces ehdamas silte), kurį dūs jau antras restauratorius. Arielka, vynas, net szampanas, pagal Jelgavos prekių bus davinėjamas.

Vadovais to viso reikalo yra advokatai: Czakste, Sterste ir kiti. Isz tos priezasties, kad baisiai daug svieta laukiama, įtaisyta bus „Kelio“ ir „Kvatiery komisijos“, dėl nurodymo mieste kvatiery „Biletų komisija“ ir t. t. Į latvių kliubą į Jelgavą pribus isz Rygos latviszkas teatras ir pirmos latviszkos artistiszkos sylos, net isz užrubežio. Yra paskirta premija 300 rublių už paraszymą latviszko dramato ant to laiko. Grajinamas bus „Gyvenimas už carą“ (Žizn za caria) latviszkame vertime. Czia pirmą rolę Suzanino grajys artista plauktinis. Artista Jansenas latvys ant tos szventės isz Berlyno atvyks. Bus taipojau artista Rozentolis — Kruminis, Ozolinas Rygos latviszko teatro direktorius Duburis ir t. t. Grajinimas bus taipojau, isz lietuvizsko gyvenimo „Vaideliotė“, isz Szilerio „Užmuszėjai“ (die Rauber) ir t. t.

Jau dėl prabų buvo 300 dainių sūvadinti, kurie Jelgavoje bažnytinius Dovydo kalaliaus psalmas dainavo ir puikiai nusidavė; bus dar keli iszmėginimai. Toji szventė tame laike bus ir po kitus Kurzemės miestus apėinama, kaipo tai Tukume ir kitur.

Apie tą viską latviszkose laikraszeziūse nėra dar raszoma, bet man nusidavė nū žmonių, gerai apie viską žinančių, tikrai sužinoti. Man

prizadėta ir daugiau žinių, kurios, tikrai sužinojus, taps pranesztos.

Nū 17 Kovo pradėjo sniegti su saule ir lietum leisti. Rokių kelias nors pilnai laikosi, bet labai yra bjaurus, isztizės, ant upių ledo vandū atsiranda.

Varlė.

Isz Kitur.

— *Suvienytos Valstijos.*

— *New York.* 2 d. szio m. Nepaprastas atsitikimas atsitiko su viena moteriszke, kuri szia dien atsikėlus anksti isz ryto pradėjo pūstis; nusiprausė burną ir apatiniam apvilkaie, priėjus prie veidrodžio, norėjo pamatyti savo iszžiurą, kur viena ranka prisirėmė prie veidrodžio ir paliko tokiam padėjime bestovint iszleidus savo gyvybę. Kaiminkos mergaitė, kuri atėjo su jos duktere pasibovyti, kaip paprastai budavo, priėjus ją pažadino ir pajudino, bet jokio atsakymo bei zenklo gyvasties negavus, padarė truckszmą. Subėgusieji atrado moteriszkę bestovinczią, iszžiurint kaip gyvą, su atdarom akimi, bet ant tikro jau buvo negyva.

Nelaimingoji buvo labai gražios iszžiuros.

— *Trenton'o* kalinyje sėdi vienas jaunas vaikas, neturintis dar dvideszimts metų, kaip sako, suvis nekaltai.

Stanislovas Dainys, isz kaimo Deigių, gmimos Triszkių, pav. Szaulių, gub. Kauno.

Buvo dar tik tai du mėnesiu iszbuves szitam kraujui, kaip einant, netoli New Brunswick, susitiko du žmones, su kuriaisėjo draugystėje toliau ir, žinoma, sznektą turėjo apie darbą.

Ant galo pagalios tie du žmonės klausia jo, ar dar turi pinigų; jis atsako, kad dar turi du doleriu.

„Ar dūtum mums tūs du doleriu, kad tav darbą sujieszkotume?“

„Mielai“.

„Tai dūk mums, o mes eidami nū farmerio pas farmerį sujieszkosim tav darbą“.

Vaikas atidavė tūs du doleriu, ir szie nuėjo pas vieną farmerį; sugrižę atgal sako, kad szis neturi; priėjo prie kito, padavė jam kokį ten klumsziuką ir liepė eiti palengva toliau; tūm laik, kada jųdu nuėjo, atvažiūja vežimas ir du vyrai liepia sėstis jam ant vežimo; szitie nuvežę jį į New Brunswick pasodino į kalinį.

Kada atėjo laikas provos, davė jam kokį tai žydą už klumoczių, kuris jam pasakė: jei dūsi dvideszimts penkis dolerius, tai tapsi liūsu, jei ne, tai eisi į kalinį.

O kad vaikas neturėjo pinigų, nuėjo ant deszimts metų į kalinį.

Žinią padūdam tokią, kokią apie jį girdėjome. Jeigu kas daugiau apie szitą dalyką žinotų, arba pažįsta jį isz Lietuvos, teiksis dūti žinią į rėdystę „Głos Polski“ Philadelphia, Pa.

— Kompanija „Nortdeutscher Lloyd“ pastatys pomniką kapitonui garlavio „Elbos“, Gosseliui.

— *Omaga, Nebr.* 23 Kovo. Lenkiszkos parapijos bažnyčia guli gruvėsiūse. Vakar vakare tūj' po iszėjimui kun. Kaminsko ir jo szalinjū isz bažnyczios, pasirodė ugnis už pakalinėje dalyje bažnyczios ir viena valanda sudegė iki pamatų. Gal but Kaminskas, matydamas, kad turės atitraukti ir nenorėdamas palikti bažnyczios tikriems katalikams, užkurė. Jo szalinjū baimydamiesi atmonyjimo, apstojė jo gyvenimą. Ugninė sargyba pribuvo gana į laiką, bet negalėjo gerai gesinti, kadangi ruos vandeninės buvo pagadintos. Szalinjū Kaminsko, žinodami tai, kad Ka-

minskas bažnyczią uždegs, pagadino ruras, kad ugninė sargyba negalėtu gesinti. — Bažnyczia įtraukta į ugniavą ant \$5,000.

— *Isz Romos.* Transvaalio republikos prezidentas neseniai atsiuntė szventam tėvui dovanų brangų deimantą, kuris sveria 971 karatą, o vertas yra 5,000,000 frankų.

— Szv. tėvas užmanė didelį reformą dvasiszkių Italijos seminarijų. Seminarijos tos žemai stovi moksliszcai: priezastis gi to žemo stovio — tai seminarijų daugumas: neperdidelėje Italijoje yra net 283 seminarijos! Tokį didelį seminarijų skaitlių nėra už ką gerai aprupinti, ypacz po atėmimui nū bažnyczios prigulinczių jai turtų. Per tai szv. tėvas užmanė sumažinti tų seminarijų skaitlių.

— *Isz Romo* pranesza, kad ten priėmė katalikystę maskolizskas archimandritas Tolstoj'us, paeinąs isz augsztos rusiszkos giminės. Jau pernai jis dideliam pragarsėjo savo viesza prakalba į vieną atvažiavusį isz Prancucijos į Maskvą katalikiszką vyskupą, kurioje (t. y. prakalboje) jis staciai tvirtino, kad tikėjimas katalikystės ir pravoslavijos suvis nesiskiria ir kad tą skirtumą iszranda tik tai pikti žmonės ne dėl kokių tikėjimiszkių priezasczių, bet dėl priezasczių politiszkių ir kitų, neturinczių nieko bendro su tikėjimo klausymais. Maskolijų valdžia praszo szv. Tėvo, kad lieptų Tolstojui iszvažiūti isz Rymo, nės jis labai karsztai užsiima klausymu suvienijimo pravoslavijos su katalikyste.

— Neseniai garsus į visą Italiją gydytojas d-ras Lapponi laikė prelekciją apie Lourdes, kurioje darodinėjo, kad daugybė stebuklų, ten atsitikusių, negali buti iszaiszkintais joku prigimtu budu.

— *Isz Petropilės.* Laikrasztis „Grazdanin“ apgarsino, kad rusiszka cenzura sutiko daleisti į Maskoliją vokiszką laikrasztį „Koelnische Volks-Zeitung“, kuris ikiszioliai buvo suvis uždraustas. „Koelnische Volks-Zeitung“ yra organu katalikiszkos partijos (taip vadinamo centro) Volkietijos parlamente.

— *Isz Petropilės.* Vasario 24 dieną kun. Pranaitis, profesorius Dvasiszkos Akademijos, iszvažiavo į miestą Tver, į kurį jis tapo iszsiųstas pagal prisakymą caro Nikolajaus II užtai, kad buvo pasiraszęs ant sutarimo savo draugų — kovoti priesz valdzios užmanymus. Buvo padavęs praszymą pacziam carui, kad jį Petropilėje paliktų. Caras padavė tą dalyką nuspręsti vidaus ministeriui Durnovui. Ministerio pagalbinikai prizadėjo perkalbėti ministerį: vienok nieko isz to nebuvo, nės Durnovas iki szioliai suvis dar savo nūmonės carui neapreiszkė, o policija, iszėjus paskirtam laikui, liepė iszvažiūti.

— *Isz Petropilės.* Rusiszki laikraszcziai pranesza, kad pabaigoje Vasario tapo atidarytas geležinkelis nū miestelio Alytaus [Suvalkų gub.] iki Varienai [Orany], stacijai Petropiliszcai Varszaviszko geležinkelio. Visas geležinkelis turi ilgio tik tai 35 verstus.

Pranesza taip gi, kad į kelių ministeriją tapo įnesztas projektas suvienyti Dnieprą su Dvyna, o paczią Dvyną per upę Lovat ir kanalą suvienyti su Petropile. Visas kelias nū Kijavo iki Petropilei turėtų 1739 verstus ilgio, o kasztūtų neperdaug — tik 1 milijoną rub. Yra taipgi projektas suvienyti Dvyną su Volga.

— *Isz Kazaniaus* [Maskolijoje] pranesza, kad kunigas Jaunis dar nevisai pasveiko.

Pereitą rudenį jau jam buvo pasidarę visai gerai; bet po caro Aleksandro III, mirčiai, kada buvo išdūta daugybė manifestų ir kunigams reikėjo tankiai laikyti miszias szv. isz valdzios paliepimo, vieną kartą kun. Jaunis digeziai susivėlino iszeiti paskirtam laike prie altoriaus. Maskolių valdzia nusprendė, kad Kazanias prabaszeziui dar nesugrįžo pilnas protas. Pertai gydytojai vėl paėmė kun. Jaunį į savo prieziurą ir patalpino ligonbutyje. Dabar kun. Jaunis jaucais vėl geriausiai: turi pilną protą, yra gana drutas, bet laikas nū laiko (2-3 sykius per sanvaitę) turi ausių hallucinaciją: jam iszrodo, kad girdi kokius — tai balsus, kad jam buk szvakzda į ausis kokios — tai dvasios ir t. t.

PODUKRE.

Pasakoijimas isz kalėdiniu szvencziu.

(latv. paraszė Vaidelaitis, liet. g. L.)
(Tąsa.)

Ant lauko vietų vietose ugnes liepsna plasnavo, tai viena kitai artindamosi, tai viena nū kitos atsitolindamosi, kozna į savo pusę. Jau buvo paliovusi snigti, bet vėjas vis taip pat draskėsi kilnodamas sniego debesius padangėm. Žmonės rupinosi prapūlusią mergaitę rasti.

Czia tūmi pacziu laiku joja kas per lauką, ir arcziau prijoję klausė medsargio, kuris ėjo jam prieszais su nuliudusiu veidu. „Galiu Tamstai praneszti linksmią kalėdinę szventę“, daktaras taip jį sveikino, „tamstos Elzytė jau iszgelbėta! Bet kurgi Anytė? Ji dar nėra sugrįžusi“.

„Jau ji daugiau niekad nesugrįsz“, medsargis nusiminusiu balsu atsakė, „czia ji gulikur apsnigta, o mes jau apie visą valandą veltu jos jieszkome.“

„Labai nenusiminkite!“

daktaras tarė, „reikia tikt gerai jieszkoti! Vis mes ją turime atrasti!“ Ir vėl pradėjo jieszkoti isz vietos į vietą.

Czia dar vėjas atneszė bažnyczios varpo skambėjimą; bažnyczioje pacziame laike aprejszkė szvenczių vakarą, aprejszkė vardan Dievo; szis varpo skambėjimas visados apreiksزدavo kalėdinių szvenczių vakarą.

„Kaip ruszcziai bažnyczioje atskambėjo varpas — tai jis man aprejszkė mano mergytės duszelę persikeliant į kitą pasaulę“, medsargis graudziai tarė. Jis visur veltu buvo iszjieszkojęs ir galop nuėjo arti miszko. Ant kelių ropodamas jis iszjieszkojo vietų vieteles. Jau jis buvo prisartinęs prie miszko kraszto puszėms, czia jam ranka atsidurė ant ko kieto sniege. Jis pakėlė augsztyn akis ir su pagelba ne aiszkaus žiburio pamatė seną jau beveik sutrunėjusį medinį kryžių. Įpatingi jausmai jį perėmė: juk buvo tas pats kryžius, apie kurį sziaudien jam sznekėjo senelis! Isz nusiminimo ir szirdies skausmo jis pūlė ant kelių ir jį abiem rankom apglėbė, mislydamas apie tūs nelaimingus vaikelius, kurie czia sykį rado giltinę, suszaldami.

Czia umai isz miszko atsigarsėjo vaikų verksmas, o veik po tam jis aiszkliai girdėjo, kaip netoli nū jo vaikų balseliai giedojo pažįstamą kalėdinių szvenczių giesmę: „Tyli naktis, szventa naktis“. Kaip vienas giedojo, tai antro balselis maiszėsi daugesniai su verksmu.

Galvą pakėlęs, medsargis akyvai žiurėjo ir veik pamatė du vaikucziu, vaiką ir mergaitę, kurie miszko takeliu pažmažu brido, neszdami savo pintinelę. Maziejie praėjo pro medsargį ir pasisuko lauku artymųjų namų link. Medsargis nusiziurėjo į jūs, tarsi sapnūdamas. Czia veik

atsigarsėjo vaikų skaudus rau dojimas. Jis pribėgęs arcziaus, pamatė, kad jiedu įgri- mo į pusyną ir veltu rupinosi iszropoti.

Medsargis jiems pagelbėjo. Buvo biednų žmonių vaikai, kurie buvo buvę prie kokio giminaiczio, kuris isz mielaszirdystės buvo jiems szį bei tą davęs parsineszti ant szvenczių. Gana gerame laike jiems iszėjus, paskui užpūlė puga, bet tūmlaik jie buvo miszke.

Medsargis, meiliai į jūs sznekėdamas ir jūs ramindamas, iszkėlė mergaitę isz grovio jau gerai nuszalusią; bet tūm tarpu giliaus sniege, kurs nū vaikų buvo iszmindytas, užtėmijo kudikio rankelę, kuri kietai suspausta laikė vaistų buteluką. Balsiai surikęs, jis pulė į grovį ir verkdamas iszkėlė savo Anytę.

Verkdamas jis ją spaudė prie savo krutinės. Ar Anytė jau buvo numirusi? Sąnariai jos jau buvo sustingę, lupos anksztai suspaustos. Jis nustumė skarytę nū jos veidelio: akutės buvo užvertos — kvėpūti visai nekvėpavo!

„Szirdyte mano, neapleisk manę!“ jis suriko skausmingai, aszaros jo rydėjo ant suszalusio veidelio.

Tūm tarpu prisartino ir kiti žmonės, tame skaitliuje ir daktaras. Jie buvo iszgirdę vaiko verksmą ir medsargio riksmą.

„Acziu Dievui!“ daktaras isztarė. „Dūk szian man mergytę. Josiu į artymus mokslainės namus — szie yra arcziau nē tamstos!“

Kaip daktaras buvo atsitolinęs, medsargis visiems kaimynams nūszirdziai padėkavojo, kurie jam buvo draugavę jieszkoti prapūlusios mergaitės. Tada jis vaikų pintinelę pakėlė, paėmė mažą mergisczią ant rankų ir ėjo į artymiausius namus, kur jų tėvai gyveno.

„Vaikeliai, kaip jus drįsote

tokiame laike miszke giedoti?“ jis užklausė vaiko, kuris gretajo ėjo.

„Elzytei buvo szalta ir ji pradėjo verkti, o kad szie neraudotu, asz pradėjau giedoti“, vaikas atsakė.

„Ryt nusiųsiu judum ką dailų, vaikeliai“, medsargis pasakė, vesdamas vaikus namon ir prie durių jiedviem padavė pintinelę. Veik jis atbėgo į mokslainės namus.

Anytė gulėjo ant skūmės, o daktaras rupinosi atgaivinti jos suszalusius sąnarius. Tula moteriszkė stovėjo szone, nugarą atsukusi į duris, sykių sykais jos verksmingas balsas buvo girdimas isz gailesczio Anytės.

„Darta — ir tu czia!“ medsargis nusidyvyjęs užklausė.

„Tamstos gąspadinę susitikau pacziu laiku — ji norėjo eiti į Liepdvarių“, daktaras atsakė.

Mergytė vis dar gulėjo be jokio zenklo gyvybos, o suszalę pirszteliai laikė vaistų buteluką, drucziai suspaudę.

„Dėl meilės Elzytės ji atrado giltinę: ji tai darė, Elzytę mylėdama!“ medsargienė umai suriko, o asz mislyjau taip negerai ir piktai apie szia gerą mergytę! Argi isz tikrujų ji numirė? Mielaszirdingiausias Dieve, ar gi daugiaus neatgis?“ Nusiminusi rankas įlaužė, ji pūlė ant kelių, labai verkdama.

Daktaras nieko neatsakė. Medsargis, didei užgautas tokiu paczios draugjausmumu ir rupescziu, pakėlė ją nū žemės ir laikė jos ranką savoje, kaip apuszės (drebulės) lapeliai drebėdamu ir laukdamu, kas bus; jiedu žiurėjo, kaip daktaras rupinosi mergaitę atgaivinti, ją trindamas szaltu rankszlūscziu.

„Ar yra dar viltis?“ nedrąsiai užklausė medsargis.

Daktaras pridėjo savo ausį prie mergytės krutinės ir klausėsi.

„Ji yra gyva!“ Doktoras dziugiai atsakė.

Už valandėlės jau Anytė atidarė akutes, it kaip persigandusi, besizvalgydama aplink. Medsargienė pūlė prie mergytės ir jos virpančias ir szaltas lūpeles bučiavo.

„Anytė!“ ji meiliai klausė, „szirdyte, atsigaiivink greičiaus!“

Nu pasidarė regykla, kuri visus labai užgavo: mergytės akutės placziaus prasiplietė, rankelės pradėjo judėti ir norėjo pamotės kaklą apkabinti. „Mamyte!“ ji pamažėli isztarė, „mamyte, ar asz tav esu maloni?“ O medsargienė savo podukrę bučiavo nūszirdžiai ir ilgai.

Nū bažnyczios bokszto atskambėjo varpo balsas, kurs praneszė naujieną ramią, vienybę ir meilę žmonių szirdyse.

(Dar neviskas.)

Vardan teisybes.

(Laiszkas į Redakciją.)

Gūdotinas Redaktoriau!

„N 6 „Lietuvos“ szių metų randame straipsnį „keli žodžiai apie korespondenciją iz Petropilės, patilpusią „Vienybėje Liet.“, kuriame p. K. J. neapsakomai bjauriai dergia neseniai mirusį A. A., autorių korespondencijos, patalpintos „Vienybėje“ N 4. Kadagi miręs A. A. negali pats apsiginti, o buvo geru kunygu – lietuviu ir geru mano prieteliu, negaliu neparasztyti nors kelių žodžių ant jo atminties apginimo.

Perskaiczius straipsnį kunygo A. A. (Vienybėje N 4), kievienam matyt, kad A. A. apsako jamę trumpai, ant kiek tai Amerikos lietuvius galėjo apeiti, užbaigimą Kelcių atsitikimų, izreikszdamsa savo nūmonę, kad izszveztųjų kunygu pasielgimas atneszė ir jiems patiems, ir katalikystei tikt blėdį, ir kad pertai lietuviams nepriguli į tokius daly-

kus kizstis ir panasziai elgtis.

Perskaiczius gi p. K. J. straipsnį (Lietuvoje N 6), matyt, kad p. K. J. nesutinka ant to ir nori darodyti, kad tų kunygu pasielgimas nepadare katalikystei nieko pikto, kad tie kunygai net jai garbę daro, nės už ją kenczia. Istabus vienok daigtas: p. K. J. daro dinėja tą savo nūmonę ne tam tikrais argumentais, bet vienais pludimais ant kun. A. A.

Nes izstikro, koki gi tie jo argumentai?

„Maskoliai, raszo, per paliepimą valdzios koroja tikt tūs, kurie po teisybei ne yra kalti, ir sudas jūs izsteisytu“ (kaip maža pažintis su lietuviszka grammatika!). Suvis neteisybė: gana tankiai Maskolijos valszcziai (volostys) izsziuenczia be jokio sudo tikrai kaltus, paveizdan vagis, kurie atsėdėję kalinyje, vėl pradeda vogti. Matyt, kad p. K. J. suvis nepažįsta maskolizskų tiesų. Pagal neatmainytus iki szioliai caro Aleksandro II įstatymus, izszdūtus 1864 metų (žiur. Svod zakonov, tom. XII dali II, izszd. 1892 met.) visi politikizski prakaltėliai negali buti sudyti paprastūse sudūse, bet tam tyczia paskirtūse nū justicijos ministerio. Justicijos ministeris susineszės su vidais ministeriu, paskiria tam – tyczia sudzias, tankiausei jenerolus arba ir žandarų perdėtinius, kurie gali sudyti už uzdarytų durijų ir ne pagal kokius įstatymus, bet pagal savo ir vyriausybes norą. Toks sudas, aiszku, nieko nesiskiria nū administratyvizsko nukorojimo. Nekorojo gi tų kunygu per sudą dēlto, kad tada apie jūs caras galėjęs butų suvis nieko nezinoti, o ministeriams butinai reikėjo apjūdinti kunygią caro akyse.

Sziaip ar taip — vis gi sunku darodyti, kad tie kunygai kenczia už katalikystę, dēlto tiktai, kad jūs izszvezė admi-

nistratyvizsku keliu, o nepadavė į kokį — nors žandarmų ir policmonų sudą.

Toliaus p. K. J., kad pagal paaiszkinimą, gautą izz vietos atsitikimo, Kelcių seminarijoje atrastos tapo tiktai: „1) keletas (?) patrijotizskas giesmes panaszias ant „Tu Lietuva ir Dauguva“; 2) knygutės maldų in Sald. Szyrdy (turbut Szirdy) Jezuso (turbut Jezaus) ir 3-cio Zokono Szv. Franciszkaus....; 3) knygos (turbut knygos) istorijos (turbut istorizskos), apsakinėjančios visa teisybia (ne p. K. J. apie tai spresti!) gaspadoriavimo maskoliu Lenkijoje ir Lietuvoj....“

Suvis nedyvai, kad izz atsitikimo vietos p. K. J. tokį gavo paaiszkinimą: kelciecziams naudingiaus akyse savo kvailėniųjų tautiečių izszrodyti kankintiniais už savo tikėjimą, kaip paprastais neatsargiais ir neizszmintingais žmonėmis. Faktai vienok ką kitą parodo: nekalbant jau apie tai, kad lenkų patrijotizskos dainos, tankiai szovinizskos, paveizdan:

„Jak wsłazdziemy na swo szkapy,
„Wypędzimy pacy kacapy.....“

arba:

„A więc w imię ludu, wiary,
„Na armatach dzwońmy: bem, bem:
„Bem w Moskwę, bem w Austryę,
„Bem w każdą carską szycę.....“

didėliai skiriasi nū mūsų dainos „Tu Lietuva, tu Dauguva....“, kuri yra krikszczionizsku skundu priesz Dievą ant prispaudimų; nekalbant jau sakau apie tai, atrastas tapo kunygo Prawdos laiszkas, kuriame jie darodo, jog prasti žmonės neturi neapykantos priesz carą: pertai reikia jūs priesz carą sukelti, reikia jiems tą neapykantos dvasią įkvepti į szirdis ir t. t. Stoka vietos ir kitos priezastys nedaleidžia man paminėti kitų pilny neapykantos laiszkų ir rasztų; bet vieno to laiszko užteko, idant visą tą atsitikimą priskaityti prie politikizskų ir atidūti į žandarmų bei karių rankas. Taip ministe-

ris ir padarė tūjaus po to laiszko atradimui — dar 1893 metų.

Toliaus p. K. J. tvirtina, kad maskoliai „perdaug rupinasi apie ta, kad kunygu padarytu nihilistais arba socijelistais ir kaipo tokius apjudytu (?) pas popiežių dēl izszteisinimo savės, ant savo apsiėjimo su jeis“ (kokia grazi lietuviszka kalba!). Tai kiekvienas žino: bet dēlto, ypatingai dēlto, kunygui nereikėjo rasztyti tokio laiszko, kokio nepasigėdintų nė karszcziausias nihilistas.

Ant galo p. K. J. tvirtina, kad p. A. A. nepažinojo to viso klausymo. Asz pasakysiu, kad pažinojo ir gerai pažinojo, nės gyveno drauge su keletu tų izszveztųjų kunygu: neraszė vienok visko placziai užtai, kad tai amerikieczius nedaug ką gali apeiti.

Daugiaus straipsnyje p. K. J. negalima rasti jokių argumentų priesz kunygo A. A. nūmonę.

Sziaip ar taip, kun. A. A. savo korespondencijoje izz Petropilės paraszė teisybę: Petropilės kunygai ir kiti katalikai, net patys izszveztieje izz Petropilės kunygai, tvirtino, kad visi tie atsitikimai neatneszė katalikystei jokios naudos, o blėdies nemažai. Jei p. K. J. ant to netinka, tegul darodo savo nūmonę, bet ne pludimais ir pliovonėmis, tikt tam tikrais argumentais.

Nenorėcziau vesti tolesnio ginczo su p. K. J.: viena — dēlto, kad visas tas klausymas mažai turi apeiti Amerikos lietuvius; antra — kad nesinori laikraszcziau izszrodinėti klaidas izszveztųjų, nelaimingų kunygu, o prie to galėtų manę priversti savo rasztais p. K. J.; treczia — kad p. K. J. kitiems suvis nepripažįsta tiesos — kitaip žiurėti ant Kelcių atsitikimų, kaip jis pats žiuri, ir be siubavimo vadina jūs vilkais, Judosziais ir t. t.; ket-

virta -- kad abelnai geram žmogui gerame laikrasztyje ginezas su *paleistsnukiais* yra negalimas. Vienok jei p. K. J. vėl užpuldinés ant mirusio kun. A. A., asz toliaus ginsiu jo atmintį, jei tikt N B. lietuviszki laikraszeziai pripazįs, jog verta dar sykį tą klausymą pakelti. Dėlko gi ir ne? Juk kas gali žinoti: tegul tikt p. K. J. pasimokina nors sziek -- tiek lietuviszkos gramatikos ir vartojamos geresnių lietuviszkų rasztų kalbos, tegul nors sziek-tiek apsipažįsta su priimtu gerūse laikraszeziūse taktu, trumpai sakant -- tegul nors truputį daugiau iszminties įgauna publicistikos dalykūse, -- o gal, vietoje terszti lietuviszką rasztinybę pliovonėmis, paraszys ir iszmincingo ko--nors, kad ir taip nesvarbiame (akyse amerikiezių) Kelcių klausymė.

p. K. J. drįsta įkalbinėti „Vienybei“, kad *apsivalytų* nū tokio suterszimo per kun. A. A. straipsnį. Asz drįsčiau jam priminti, kad jis pats apsivalytų savo burną: vienok to nepadarysiu, nés isz daugelio aplinkybių man nesunku dasiprotėti, kad p. K. J. yra ne kas kitas, kaip kunigas J. J., kuris *prisidirbés daug skolų*, isz Seinų vyskupystės iszskuitė neseniai į Ameriką. Gal pati „Lietuvos“ redakcija dėlto tiktai ir patalpino tą straipsnį, kad jį raszė kunigas, nors nepaėmė ant savės atsakymo už jį (kas žinoma, „Lietuvai“ garbę daro): vis gi neiszpala dūti tokių pamokininų kunigui, kad ir negražiai apsieinaneziam.

Vienok garsinti *laikrasztyje* ant žmogaus *nepažįstamo*, kad jis yra Judosziom, szlyksztum vilku, agentu civiliszkos maskolių policijos, samdytu vals ties (?) melagium, lygum Siemaszkai, Žilinskui, Muraszškai ir t. t.; kad nū jo, lyg nū raupto, lenkiasi visi geri žmonės, kad jis užsiimas tū pat

amatu, ką anas g. autorius atsitikimo Kelcių (t. y. kad ir kun. A. A. užsiima padegimu seminarijų!) ir t. t. -- ir rasztyti vien dėlto, kad kun. A. A. savo paziurose skiriasi nū p. K. J., -- dideliai nepritinka kiekvienam žmogui, o ypatingai kunigui, ir kiekvienas, raszdamas tokias pliovones užtraukia privolę (priderystę,) jas atszaukti.

Tai gi, jei mano dasiprotėjimas nėra tuszozias, jei p. K. J. yra tikrai kunigu ir turi kunigiszką sąžinę, tai privalo butinai praszyti „Lietuvos“ redakcijos, kad jam daleistų tenai patalpinti atszaukimą to nežmoniszko iszdergimo kunigo A. A.

Turiu viltį, kad Tamsta, gūdotinas Redaktoriau, szį laiszką, nors mažai apeinantį amerikiecius ir perilgą ant ginezo už beveik ypatiszkas (asabiszkas) dviejų žmogystų paziuras, patalpįsi „Vienybėje“.

Dėkavodamas Tamstai už patalpįtą jau N 8 „Vienybės“ paaiszkinimą sziaame dalyke, pasilieku su pagūdone

Kun. V. B.

Petropilė
12 Kovo, 1895 m.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

— Newark, N. J. 29 d. Kovo. Džiaugsmas ima paminėjus szįdien apie Newarko lietuvius! kaip žinoma, jog pas mus tikt menka sąjaulė yra lietuvių, ir tie patys iszsimėtę po visą miestą; kaip pamislini, tai sunkus dalykas dėl mūsų susiejimų szioziem ar tokiam dalyke. Žodziu šakant, nors dar mažai lig szio laik tesidarbavom ant lietuviszkos dirvos, bet nėra ką padyvyti sulyginus skaitlių lietuvių szio miestelio su skaitlium kitų miestų, kurie, kaip mislyjant, galėjo daug daug ką nuveikti.

Taigi, mes Newarkieziai, džiaugdamesi isz savo užma-

nymo ir druto susiriszimo, o podraug ir meilės broliszkos, apreiszkiame tą savo užmanymą visiems broliams lietuviams, ne tikt vietiniams, bet visoje Amerikoje gyvenantiems, ypatingai aplinkiniūse miestūse, daug skaitlingesniūse apsigyvenusiais lietuviams, kaip to: New Yorkieziams, Brooklynieziams, Elizabethieziams ir kitiems, jog mes per storonę g. Motiejaus Ambrozevyciaus istengėme uždėti teatraliszką draugystę po vardu „Palangos Juzė“. Draugystės virszininkai tapo iszrinkti sekantieji: prez. M. Ambrozevycia. rasztinįkas J. Andrusziunas, kasierius A. Maczys.

Tūjaus tą dieną prisiraszė 25 sąnariai, užsimokėdami įžengos po 10 centų. Ir taip kasdieną atsiszaukia mūsų brolių, norinczių prigulėti prie mūsų draugystės, isz ko mus džiaugsmas ima, kad mūsų broliai jau pradeda suprasti, kas dėl jų yra naudinga.

Nutarėme atgrajyti perstatymą „Krazių Skerdynės“. Perstatymas bus atgrajytas 25 d. Geguzio m. sz. m.

Turime viltį, kad mūsų perstatymas bus atgrajytas pasekmingai, ba koznas imasi prie darbo isz visų pajiegy. Tiktai mieli broliai lietuviai, neužmirszkite mus, kaip to mažame skaitliuje esanezius, o pribukite kūskaulingiausei, kadangi koznas busit užganėdintas tūm puikiu perstatymu, kuriame pamatysite gyvame paveiksle kankinimą savo brolių po jungu maskoliaus; iszriedės ne vienam isz akių gailios aszaros, matant kankinantes savo brolius, baisiūse so puliūse. Ant galo primenu, kad bus paraszta draugystė dainorių isz Brooklyn'o.

Tūm laikinis komitetas.

— Gūdotinas Rėdytojau „Vienybės Lietuvnių“. Praszom patalpyti szį atsitikimą

draugystės „Apveizdos Dievo“.

Chicago, Ill. 31 d. Kovo, 1895 m. Mes, sąnariai draugystės „Apveizdos Dievo“ zemiaus pasiraszė, atsiszaukiame per laikrasztį „Vienybę Lietuvnių“ į visus brolius lietuvius, gyvenanezius Amerikoje, dūdami paveizdą, kad visi jaustų apie savę tokiam atsitikime, kad kaip su mumis atsitiko.

Mes visi parapijonai, pakol sulaukėme g. kun. M. Krauceziuną į savo parapiją už prabaszezių, labai daug vargo ir dizeziai storonės padėjom. Taigi szįdien prabaszezius užsimokėjo už tą mūsų storonę pasielgimu, kurį pamatysime žemiau.

Mūs g. kun. M. Krauceziunas iki sziol labai gražiai apsejo su parapijonais ir per pamokslus draudė, kad tik neužsidėti su bedieviais. Bet sztai taip trumpu laiku persimaino mūsų kuaijėlis ir suvis kitaip pradeda mislyti, ir daryti, o kaip, tai tūjaus pamatysime. Mes, Chicagos lietuviai, prigulintieji prie lietuviszkos parapijos, laikome republikoniszką partiją, o kiti neprigulintieji prie parapijos, laiko demokratiszką partiją. Dieną 28 Kovo atėjo pas mūsų kleboną vienas tokis neprigulintis prie parapijos, tiesiok sakant, bedievis St. Rokosza, dūda jam \$30 ir praszo idant kunigas pavelytų laikyti demokratiszką meetingą bažnytinėje salėje, ant katro demokratai nori suszaukti visus žydus, lenkus ir sugadyti parapijonam vardą. Kaip pirma draudė mūsų klebonas kad tik nesucidėti su bedieviais, dabar pats pirmutinis dūda paveizdą, paimdams nū ano bedievio \$30 ir pavelydams laikyti bažnytinėje salėje jiems meetingą. Tą paezią dieną buvo daug meetingų: pirmausei buvo meetingas parapijalnas, paskui lietuvių republikonų, o

ant galo Dr. „Apveizdos Dievo“. Po szitų visų meetingų turėjo būti anų bedievių demokratų meetingas. Tūjaus po miszparui, nepasibaigus meetingui dr. „Apveizdos Dievo“, prasidėjo už sienos kitam gale salės demokratų meetingas. Atėjęs po miszparui kunjgas į salę sako musų draugystei: „Stap! stap! stap! gana, lauk, meetingas demokratų perdēm turi but, draugystė turi eit lauk, Armon! Armon! atidaryk duris tegul eina demokratai į czia laikyti meetingą“. Sulindo visi demokratai ant kunjgo paszaukimo, o draugystė, matydama, kad bus negerai, pasirijo neapleisti savo užimtos vietos ir kariauti su demokratais bedieviais. Kun. matydama nepaklusnumą draugystės, liepė areštavoti nekuriūs isz draugystės, tada pakilo didis sumiszimas salėje. Matydama draugystė jog jau czia bus negerai, priversti buvo parodyti „Chartery“, kurį pamatę demokratai turėjo nušizeminti ir apleisti salę. (*R.)

Ant to pasiraszo,

Dr. „Apveizdos Dievo“.

— *Amsterdam N. Y.*, miestelis, turintis 20,573 ypatų, szeimynų 7025 ir 130 įvairių dirbtuvių: 2 katalik. bažnycias: Airių ir Vokiečių, 3 czia lenkų yra rengiama, lotus turi nupirktus už \$3,200. Lenkų czionai randasi apie 800 ypatų. Amsterdam'e lietuvių paškutiniame laike isznesza skaitlius 38 ypatos; isz tų 7 szeimynos isz kurių 2 iszvirtę į lenkus! pavienių vyrų 22 ir 2 merginos: draugystės lietuviszkos pagelbinės nėra jokios, apart kūpos „Susiv.“, kurios buvusiam sekretoriui reikia isztarti papeiką, nės negana to, jog pats atstojo isz kūpos, bet ir visą kūpą norėjo paardyti; bet dėka J. C. kuris

*) Rėdystė nėra atsakyme už szitą korespondenciją.

to nedaleido padaryti. Czionyszcziai lietuviai užsiėmimą turi visi dirbtuvėse apart vieno, kuris laiko hotelį. Amsterdam'e lietuviai pradėjo apsigyventi nū 1887—1888 m. Amsterdam'o dirbtuvėse daugiausiai turi užsiėmimą merginos ir vaikinai 15—16 metų; 3 didelės dirbtuvės (karpetų), kurios užlaiko darbinikų po 7,000. Sziaudieninė mokestis lietuvių, 50 c., 60 c. 100 ir 125 c. ant dienos; kurie moka darbą gerai, dirbdami nū stukių uždirba per 2 sanvaites po \$15—18—24. Merginos nū \$4 iki \$9 ant nedėlios. Pragyvenimas vienam, ant nedėlios \$3. Namas dėl szeimynos nū \$3 iki \$15 ant mėnesio: ant galo turiu priminti, jog sziaame mieste randasi vienas tautietis, kuris savo nepadorum gyvenimu, zemina vardą lietuvių akyse svetimtauczių: linkėczia Amsterdamiecziams, prasiszaliti nū tokio iszgamos.

Pamario keleivis.

— *Boston Mass.* Pagal patyrimą, Boston'e skaitlius lietuvių isznesza į 400, bet abelnai imant, randasi daug daugiau. Lietuviszkų pamilijų 80, lietuvaiczių apie tuzinas, draugystės lietuviszkos yra 5: pirma po vardu szv. Kazimiero, gyvūja nū 4 d. Liepos 1889 m. sąnarių turi apie 20, pinigų izde turi apie \$400. Antra kareiviszka, tvircziausia draugystė, kuri priguli ir į „Lietuvių Susiv.“ po vardu „Vytanto L. D. K.“ uždėta 1 d. Gegužio 1894 m. sąnarių turi 50 suvirszum, izde pinigų apie \$150. Treczia draug. Lietuviszkų Muzikantų laikosi nū 1881 metų ir jau sziaudien gerai prasilavinusi. Tokiu budu, Vytanto kareiviai dėl savo reikalo turės ir lietuviszką kapeliją. 4 draug. Unija Lietuviszkų rubsiuvių, laikosi jau 3 czias metas, sąnarių suvirszum 150; tokiu budu rubsiuvys, neprigu-

lintys į Uniją, negauna czionai darbo, nėra pirmiaus turi rupj-tis prigulėti į ją. 5 Lietuviszka parapija jau nū trijų metų, bet szius ketvirtūs vos tikka gyvūja. Lietuviszkos parapijos kylimui, daugiausei kenkia lenkų kunjgas, o isz dalies ir paczių kaltė, kadangi neturi geros sutarties ir vienybės tarpu savęs t. y. to, kas yra tvircziausiu pamatu reikalūse parapijos. Kiekvienas maždaug suprantantys lietuviszkus reikalus patvirtys, jog be vienybės mes nieką negalime netik-tai padaryti, bet ir pradėti svarbesnį koį lietuviszką darbą. Dėlko tad Bostoniecziai nesuprantą reikalingumo vienybės? delto, jog skaitytojus lietuviszkų rasztų ant pirsztų galima suskaityti ir delto nėra dyvo, jog Bostoniecziai, nedūda sav rodos atsikratyti nū savęs netiktai lenkų kunjgą, bet pagaliaus ir atskaluno Dembskio. O tai yra vaisiai tamsybės ir atszalimo nū lietuvių: isztvirkimas dofiszkas ir alus taipogi nemažai kenkia Bostoniecziams link pasikėlimo; girtavimu Bostoniecziai virszina lietuvius visos Massachiussattes'o valstijos; jeigu Bostoniecziai paszvēstų tūs centus ant parapijos reikalų, kuriūs dabar kas subatos vakaras padeda ant alaus ir ant bolių, užtiesą turėtų jau seniai dėl savę lietuviszką kunjgą ir bažnyczia. Dėlto velyczia, idant Bostono broliai lietuviai, susiriszę tvirtesniu ryszniu broliszkos vienybės, pradētu stropiau darbūtis parapijos reikalūse; velytina butu, idant pirmucziausei rupjtu-metės įgyti dėl savęs lietuviszką kunjgą o tūmet be abejonės visi reikalai eitų sparcziau. Užsiėmimai lietuvių Bostone daugiausiai cukriaus ir rubsiuvių dirbtuvėse, paškutiniai gerūse metų, mokestis turi nepeiktinas.

Pamario keleivis.

— *Pittston Pa.* 7 d. Balandžio. Sziaudien praneszu gūdoliniems broliams, jogei sziaudien bažnytinėje salėje musų „Susivienyimo“ kūpa laikė susirinkimą dėl užsimokėjimo posmertinės už musų mirusį brolių Mateuszą Morkuną, už kurį tai užsimokėjo posmertinę po 15 c. 34 sąnariai, ir 5 nauji prisiraszė.

Taipgi nutarta tapo susirinkimus laikyti kas mėnū, o tai paškutinį nedėdienį kiekvieną mėnesio. Taipgi buvo kalba užvesta apie uždėjimą knjgyno, bet tapo atidėta ant tolesnio laiko! Musų kūpa turi sziaudien 66 pilnai prigulinczius sąnarius ir yra viltis, jog trumpame laike iszaugs, nės jau pradeda musų broliai pažinti vertę „Susivienyimo“ ir linksta prie apszvietimo.

Sekretorius kūpos,

A. Szilingis.

— *Brooklyn, N. Y.* 4 Balandžio. Gūdotinas Rėdaktoriau „Vienybės“ meldžiu paštalpinti szia žinią.

Paşkutinią nedėlę Kovo mėnesyje buvo laikytas musų naujos parapijos po vardu szv. Panos Marijos meetingas, ant kurio buvo nutarta parszaukti kunjgą dėl iszklausymo velykinės iszpažinties. Taigi 2 d. Balandžio atsilankė g. kun. Žebrys ir apžiurėjo mus dvasiszkūse reikalūse, už ką mes visi parapijonai isztariame vieszai jam szirdingą aczių už jo pasidarbavimą.

Vardan visos parapijos,

Jurgis Moliuszis.

Susivien. reikaluose.

Shenan. Pa. Shaft. prie dr. es szv. Izidoriaus prisiraszė:

1. Prapiestis Florionas,
2. Paliucis Andrius,
3. Bauszevyczia Pranas,
4. Szapalas Pranas,
5. Bagdanavyczia Antanas,
6. Draugelis Pranas.

Athol „Susiv.“ kūpos:

1. Stankauckas Stasys.

Tukahoe N. Y. kūpos:

1. Akstanavyczia Karalius.

Chleveland, Ohio. prie szv.

Jurgio draugystės:

1. Mantvila Jūzas.

prie moter. kūpos prisiraszė:

1. Digriūtė Petronė.

Ontonogon, Mich.:

1. Jūzapas Plonis,

Klaidu atitaisymas.

Vietoje: Tur but:
Verbilas Jurgis, Verbila Jurgis,
Kudirka Jurgis, Kudirka Jūzas,
Pareila Karolius, Tereila Karolius
Kun. J. Žilinskas,
„Susiv.“ prezid.

— „*Susivienijimo reikalūse.* Atsakymas Newjorkiszkei „Susiv.“ kūpai. Kad jusų kūpa auga, labai gerai; mes isz to džiaugemėsi; meldžiame ir toliau darbūtis ant naudos „Susiv.“ dėl labo savo brolių. Isz Lietuvos norinczius prisiraszyti į „Susiv.“ musų draugystė noriai priima, bet posmertinė tokiems szčiame laike nėra mokama. Isz ap-linkinių miestelių kaipo tai, Jersey City, Elizabeth, Williamsburgo, Brooklyn'o ir kitų miestelių lietuviai, norintie jie prisiraszyti į „Susiv.“, gali buti priimami į jusų kūpą, taip lygiai kaipo ir New Yorke gyvenantieji, bet velytina butų, idant ir tūse miesteliūse susitvertų kūpos nors isz keleto sąnarių, nėra tokiu budu geriaus auga draugystė, o ir dėl paczių sąnarių yra parankiau turint vietinę kūpą. Turinczius metų virsziaus per 50 „Susiv.“ konstitucija užgina priiminėti; turintys karsztą norą tapti „Susiv.“ sąnariu, turi kreiptis pas centralizską „Susiv.“ prezidentą.

Naujai prisiraszantieji sąnariai vardus turite visados siųsti pas prezidentą, o ne pas sekretorių. Ant galo meldžiu, idant teiktumėtės įvesti mėnesinius mitingus, priegtam pasirupitumete įsteigti kūpos

knigyną: taipogi velytina butu, idant nors 3 kartus ant metų parsitrauktumėte lietuviszką kuniją: Vice preziden. „Susiv. L. K. A.“.

Vincas Žukautskas.

Vargdienis tampa turtingu.

(Tąsa.)

Ant Jurgio rodos sutikdamas, nusipirkau atminties knigelę, kurioje vedžiau rokundą savo izdo ir turto: „ji ir padėjo man užlaikyti atmintyje visą, ką tik nū mažumo dienų dartyriau. Mylėdavau knigelę ir paiszelį, bet jų didyn jų stipryn lipau prie rankų darbo. Nebuvo tos vasaros, kad nebucziau uždirbęs paszaliniu triusu keturių, penkių rublių. Gaspadorius ir kiti mokėdavo man: už porą apivarų ir už botagą po kapeiką, už apinarius po 2, už karbelius nū 3 iki 5 kap., už daklelius nū 5 iki 10, už skrybėles gaudavau nū berniokų net po 15 kap. Gaspadorius kurstydavo mane pakelti prekę ant savo iszdirbinio daiktų, sakydamas: žemoje mano berniokas ar pusbernis dieną ir kitą padeda, kol nudirba deklą, o tu už 5 arba 10 kap. atidūdi, ant savo dūnos ir drapanos dirbdamas, vienok, asz tur but bijodamas, kad pirkėjai neatsitrauktų, prekiavau vis vienodai. Tobulindamas savo iszdirbimo daigtus, vaiksztinėjau su banda lyg penkiolikos metų. Draugai mane gūdojo, tėvai, gaspadoriai ir kiti mylėjo, ir buvo smagu ir linksma. Beveik, kasdien giedodavau su lauko paukszteliais už ką gavau vardą „dainuszkinkas“, Kas be ko, atsitikdavo ir liudni valandėlė: taip sykį pamecziau ant visados visos sanvaitės uždarbį, sykį užgrėbė miszkasargis musų bandą, dėl iszliūsavimo kurios turėjau ir asz rublį prikiszti, nors ne per mano kaltę buvo banda užgrėbta; lietu ir szaltį dažnai

nukentėjau, vienok, tas viskas, sulyginus su gera puse, nedarė žymės. Žodžiu, kaipo piemū buvau, savo padėjimu kantantas. Ir dabar nebedžiaugsmo atsimenu apie anas dienas. Algą mano visą atsiimdavo tėvai, ir apversdavo ant savo reikalų. Uždirbto gi mano paszaliniu užsiėmimu skarbo jie nenaikino, jei pasiimdavo reikale kiek, tai vėl papildydavo, taip kad per szeszius metus piemenystės tas mano skarbas užaugo lyg 20 rublių. Kad ne bucziau iszdavęs ant savo reikalų tai butų, rodosi, ir trisdeszimts pasiekę. Ką daryti, misliju, žydpalaikis Morkeliuskas, tame karte mane užveikė. Jis sakėsi, nū tėvų gavęs, iszeidamas į svieta, kromelį už 60 kap., o dabar jau nė už penkesdeszimtis rublių neatidūtų. Gali buti, sakau, tu tėvams nieko nedūdi? — „Ui! kaip gi ne. Juk už koszę reikia atidirbti.“

Palaukk, misliju, pasikalbėsva, jei užgyvensva, apie dvidešimtus metus. Ar ne pasilikis, smarvė, su savo pontapleis užpakalyje.

II. Jonas pusbernis.

Įstodamas į pusbernystę, antrą laipsnį savo gyvenimo, isz 20 rublių, uždirbtų per piemenystę, 3 rub. 50 kap. atidaviau už batus (pirmutiniai), 50 kap. už naują kepurę, už 6 rub. pasisiudžiau gražaus, pilko milo sakieta, kamzelką ir kelines, už vieną rublį nusipirkau porį nosinių, szventadienius marszkinis, peiluką ir vėl ką ten, vieną rublį daviau ant miszių dekavodamas už praeitę ir praszydamas palaiminimo P. Dievo toliaus, apie rublį isz tokios pat priezasties isz dalinau pavargėliams, 2 rubliu pagražinau tėvams, kad ir jiems nors tūm padaryti atmintį mano laimingo užbaigimo piemenystės arba vaikystės. Taip kad isz viso mano skarbo atliko

tik 5 rubliai. Gutonienė dovanajo man plonos drobės marszkinis, Gutonaitė gražią, mekstinę szalkele ir porą pirsztinių, Gutonis naujas nagines ir dirželį. Ir taip apsirėdęs naujais drabužiais, apdovanotas ir apdovanojęs kitus ir turėdamas penkis rublius savo skarbinyčioje, szokau su naujomis sylomis, drutu ryžimusi ir vilezia vant antro laipsnio gyvenimo savo pusbernystės.

Apsibuvau ant vietos, pas Gutonį, pas kurį ir perleidau visą tarnystę. Gutoniai geri žmonės. Pas jų geras szeimyniszkis gyvena kaip gimtineje. Pirmūse metų buvo algos 16 rublių ir puras bulvių pasodintas, dėl motinos. Nors tėvai, iszleidę į svieta Petriuką ir Onytę, sakydavo: „Jonuk! moki branginti uždirbtą skatiką, laikyk dėl savęs; mums užtenka, kad ir bulvių dėl musų pasodini“. Tas jų gatavumas atsizadėti sav reikalingo dėl manęs tik labjans uždegdavo manyje meilę dėl jų. Mano syla ir uždarbis metas į metą auga, jų nyksta, dėlto, mislyjau, ir paszelpa jiems isz vaikų pusės netik ne turi mažintisi, bet reikale pasididinti. Kaip asz galėcziau neszioti batus, jei mano tėvai basi stiblinėtų? Koks man butų džiaugsmas isz savo uždarbio, koks linksnumas, jei mano bedancziai tėvai dusaudami kietą dūnos plutą cziulptų? Asz szoku ir dainūju kad žinau kad ir mano tėvai linksmi yra. Verkiant jiems minutą, verkiu asz deszimtį. Pavasaryje tų paczių metų už 4 rublius pasitaisiau vasarizską apsivilkimą, 1 rub. atidaviau už Balandelį, nės maldaknijė buvo jau visizškai nusinesziosusi. Tėvams daviau 2 rub. (bulvių jie nusikasė 7 purus); ant įgyjimo mažų daigtų iszėjo vienas rublis: iszleidau 8 rublius, taip kad ant Mikalojaus paliko

nejudinta tik algos 16 rublių. 5 rub., iš likusių nū praėjusių metų ir 3 rubliai uždirbti perszalį tūse metų tapo išdūti ant virszui prīvestų dalykų. Iš uždirbtų trijų rublių, vieną paėmiau už szeszką. Pradedamas antrus metus pusbernystės, kaip matoma, turėjau 16 rublių. Žmonės sako, kad su pinigais nėra spakainumo, ir teisybė, lyg pusės metų nesziojau si su savim 16 rub. lyg katė su vaikais: tai czia padėdu, tai ten, tai vėl į kisenių paimu: baisu, kad kas nepavogtų. Ant galo atėjo man gera mislis: atidūti savo turtą ant užlaikymo gaspadoriui. Taip ir padariau. Lyg kas nū galvos nukrito: tapau spakainas, nors ir nepasisuko proga pristatyti savo 16 rublių prie darbo ir tūm persitikrinti, kad „pinigas pinigą dirba“. Į rudenį vėl pradėjau dažnai mislyti: ant kokio uždarbīo leisiu pinigus? 16 rublių buvo, szj metą, atlikus visus reikalus paimsiu vėl 16 rub., bus jau 32 rubliai. — 32 rub. pusberniui 16 metų dideli pinigai. — Tabako, kuris kisenių ir sveikatą naikina, nerukiau, alaus iszgerti pas Peliaucką taipgi nerasdavau reikalo, nės kad gaspadorius pasidarydavo, tad ir man dūdavo, o per didziasias szventes turėdavome visa jo szeimyna alaus lyg valiai. Gerdavome, kiek kuris norėdavome, o kitas net per norą pervarydavo, taip vaikėsas (berniokas) Antanas, nū alaus uzbono patolaik neatsitraukdavo, pakolaik pats uzbonu netapdavo. Be soties žmogus buvo. Ir taip nei nereikalingo, nei reikalingo įszdavimo pinigų arti nesimatė ir savo 32 rublius galėjau be baimės leisti ant uždarbīo; buvo tik klausymas: ant kokio uždarbīo? Pamastęs nekuri laiką apie tą klausymą, iszgirdau kad mūsų paczių berniokas pardavinėja savo bundą. Pa-

sikalbėjova su bernioku ir sulygova. Nupirkau visą jo bundą: 7 purus rugių, 9 purus miezių ir 14 pur. avizų. Užmokėjau ant puro: rugiams 1r. 50 kap., mieziams 1rub., avizoms po 60 kap., iszviso 27 rub. 90 kap. Gaspadorius davė man arūdėlius; susipyliu ir laukiu pavasario. Atėjo pavasaris. Rugiams moka ant puro po 2 rub., mieziams po 1 r. 40 kap., avizoms po 90 kap. Pardūdu savo javus ir paimu isz viso 39 rub. 20 kap. Taip kaip pirkau už 27 r. 90 kap., tai tikro uždarbīo turėjau 11 r. 30 kap. 11 rub. 30 kap. su 27 r. 90 kap. per 4 mėnesius uždirbti, yra geras uždarbīs. Aga! sakau, dabar pamacziau, kad „pinigas pinigą uždirda“, ir da lengviau: asz per metus uždirdau 16 rub., o 27 r. 90 kap., pergulėję per žiemą, atneszė man 11 r. 30 kap., ko ne tiek pat. Javus Mausza iszsivežė tiesiai isz namų pats. Visas mano rupestis apie jū buvo tik kada nekada paziurėti, ar nekapoja ar ir neleidžia į pagrendę jų pelės. Ir taip pradėjęs treczius metus pusbernystės, 17-tus metus amziaus, turėjau 39 r. 20 k., 4 r. 10 kap. pergulėjusius kiseniuje, be darbo, isz viso 43 rub. 30 kap. Balandis tik mėnū: rudū toli, tokio atilsio dėl mano taip darbszezių rublių, misly jų, perdaug. Paskolinti kam ant palukų nėra ko ir baisu; mąscziau, mislijau; niekas nepasisuka. Ateina szventas Jurgis, gaspadorius parsiveža isz žjgunės glėbį ruskų laikraszezių, paskaito ir sako: „Jonuk! apsirikai, kad taip pasiskubinai iszleisti savo javus: szitai raszo, kad Maskolijoje szj metą zieminiai javai visiszkai blogi, vargiai sėkla užaugs, taip gi ir Prusai nelabai su savo rugiais giriasi; dėlto javai pabrangs labjau“. Ak! tu, rudbarzdi, apgavai

tą sykį manę, sakau; toliau busu zvalesnis. Dėlto mat ir žydai sujudo, kaip bitės įgilti, po sodzius lakstyti. Mausza tiesiai isz mūsų nuneszė barzdą pas Raukio Petrą; gali buti ir jį apgavo“. Gaspadorius sako: „vaikeli! czion nėra jokio apgavimo: kiek tu praszei ir už kiek atidavei, jis tiek tav užmokėjo, o jei pardūdamas pelnys, tai jo laimė. Kiekvienas perka, norėdamas ir vildamasis brangiau pardūti, juk ir tu taip padarei“. „Teisybė“ gaspadorėli! Bėgsiu, sakau, pas Petrą, gal jis da su Mausza nesutiko, paimsiu asz jo javus ir taip Mausziukui iszkirsiu sztuka“. — „Bėg“, sako. Nueinu. Petras dejūja, kad neatidavė Mauszai rugių. „Gerai, žyd-palaikis, davė: po 2 rub. ant puro. Asz norėjau da su grīvinu gauti. Rėkė, rėkė, duko, duko žydelis, ir iszvažiavo. Gali buti ryto atsisuks vėl; atidūsiu ir po 2 rub. „Kam da Mauszai, pardūk savo javus man!“ — „Pirk“ sako. „Kiek turi?“ — „Rugių 20 purų, avizų 10 purų“. „Gerai, imk pinigus“. Iszsitraukiau masznele, atskaicziau 40 rub. už rugius ir 3 r. už avizas, trukau už avizas 6 rub. (nės sulygova po 90 kap. ant puro), kuriūs Petras apsiėmė palaukti. „Kada iszsiveszi“, klausia Petras. — „Tegul bus pas tavę“. — „Tegul bus, gaspadoriui arūdo lyg rudens nereiks“. Žydai laksto po sodzių, dera, barasi, perka, pila, veža; asz tyliu. Pasiklausinėjau parvažiavusių nū turgelių ir pardūdanczių namieje, prekė javams vis da kyla, ir laukiu. Apie sekmines moka žydai už rugius jau po 3 rub. ant puro. Gana, sakau, laukti; pardūsiu javus; bus smagesnės szventės. Atvažiūjatas pats Mausza ir paima mano rugius po 3 rub. Už 20 purų paimu 60 rub. 40 rub. per vieną mėnesį uždirdo 20 rub.!

Avizas užlaikiau lyg szv. Jonu. Pardaviau po 1 r. 25 kap.; paėmiau už 10 purų 12 rub. 50 k., uždirdau 3 rub. 50 kap. taip gi permėnesį. Ale ir dabar da neleidau savo pinigams atgulti: paėmęs priesz sekmines 60 rublių, 50 rub. paskolinau lyg pirmos Lapkriczio mėnesio Kimbrijo Jonui. „Rudenį“, sako Jonas, „iszsikulsu ir atidūsu“. Asz ant ilgesnio laiko ir nebucziau skolinęs, nės jau apie pabaigą Rugsėjo mėnesio berniokai pradėdavo savo bundas pardavinėti; kitas ir isz pavasario pardūdavo, nežinodamas ar užaugs kas ar ne. Visokių budavo, kaip ir dabar. Kai po paluką Kimbris davė man apsisėti stukelį žemės. „Sėk!“ sako, „nės asz pats jo nebesesu: neturiu seklos“. Pasakiau savo tėvui jis gauna arklį ir pasėja 5 gorezius sėmenų. Ateina rudū, tėvas iszrenka isz tų 5 gorezių tikro uždarbīo 24 rub.: 8 rub. už sėmenis ir 20 rub. už plūsztą, atėmus 4 rub., kurie iszėjo ant iszdirbimo ir nudirbimo stukelio, ir palieka 24 rub. 12 rub. tėvui, 12 r. man. Isz viso ant rudens jau turėjau: 12 rub. 4. rub., isz likusiųjų po paskolinimo Kimbriui ir atidavimo 6 rub. Raukio Petriui, 12r. 50 k., paimtus už avizas, 50 rub., kuriūs pagranžino Kimbris, 18 rub. algos – 96 r. 50k. Smulkiu paszaliniu darbu nebuzsiimdavau: laiko nebeturėdavau, dėlto ir uždarbīo isz tos pusės nebudavo. Be algos 88 rub. 50 kap. kiseniuje, bet ne ilgai: perku 24 pur. rugių po 2 rub. 40 kap. — prekės į rudenį krito. — 10 purų miezių po 1. 30 kap., ir 20 p. avizų po 80 kap., užmo-ku isz viso 86 rub. 60 k., ir dėlto ant Mikalojaus pinigais turėjau tik 18 r. – 1r. 90 k. – 19 rub. 90 kap. Taip pasibaigė treci metai pusbernystės, septiniolikti metai amziaus. (Toliaus bus).

LIETUVOS ISTORIJA

nū seniausiu gadyniu iki Lublino unijai.

**PĀRASZYTA SIMANO DAUKANTO BUVUSIOJO VILNIAUS
UNIVERSITETO PHILOSOFIJOS MAGISTRO.**

(Tęsa).

Virsziaus minavojau, jog Svidrigalius, nestengdams priesz Vytautą stembti, prasikraustęs buvo į Parusnį pas kryževius pagelbon jū sav telkti, kurį didysis jų mistras Konrads Janingen su džiaugsmu meilingai priėmęs, pagelbą jam pažadėjo; jau geisdams sav karės pradžioje savo valdžios, jau vildamasi, kersztaujant Lietuvos kuningaikszeziams, savo talkomis Lietuvą drevėdams pralobsiąs ir kūmetnoris nuvargusius Lietuvius pamkarėmis butinai ilgainiu nuvergsiās. Darin ginklavosi isz peties bei svetimūse krasztūse kareivius samdė, kuriam taip besitiekiant į karę, vėl atkeliavo gaujos meldzionių į Parusnį isz Austrijos, Silezijos, Tautonijos, Prancuzijos, Inglijos, duszios iszganymą pelnyti, kariaudami Lietuvius ir Zemaiczius.

Nujutę kryževiai Vytautą Severijoje kariaujant, norėjo sužygiūti į Lietuvą lig jam nepargrįzus. Darin d. mistras, sunėręs savo kariauną su minavotais meldzionimis, traukė pavasarį visotinai su Svidrigaliumi į Lietuvą. Tenai eidami nuteriojo panemunius ir tulas pilies užėmė Zemaiczitūse ir Lietuvoje. Atėjus ties Marijos salą (Marienwerder), mistras pakėlė savo kariaunai pūtą ir garsius vyczius gūdos skūmėje vaiszino. Taip kryževiams ir kitiems tenai belėbaujant, Vytautas tūm tarpu klat namon su savo kariauna, kurią pailsinęs, kiek galėdams (ėjo. Perr.) ant kryževių. Didis mistras papenėjęs savūsius vedė taippat priesz Vytautą. Ties Vilnium susirėmė szalys aiskioje muszoje, retai kas beatminė taip rustos ir kruvinos, kaip ta tenai buvo, kurioje Lietuviai ir Zemaicziai 30,000 vokiečių pakrėtė karvietėje, ką patys kryževiai savo rasztūse pasakoja. Czionai Lietuvos raszytojai nei tos pūtos nei to baisaus kryževių nūkriczio neminavoja, rasi tai pirmesnei galėjo putikti. Bet tas yra žinomu, jog tūmet kryževiai su savo ir svetima galybe anpūlė Vytautą ir Vilnių apstoję veltu per du mėnesiu tūjtimpos vėtravojų, kurio negalėdami narsybe nuveikti, užsikietėjo ant galo vyliumi įgauti, to dėjus įtikimą Svidrigailiaus tarną įleido į pilę, kursai pasimetęs kryževių spruklu (pabėgėliu Perr.) įėjo į Vilnių ir tenai Gudų kuningus, Svidrigailiaus vientikius, perkalbėjo, idant kryževiams griauantiesi į pilę, ją uždegtu, ką ir buvo Gudų kuningai pasiėmę ir viską patiekę, bet tarp tų paezių kuningų vienas iszreiskė Vytautui, kursai ir tad neprietelių ketėjimą sugaiszino: kaipogi kryževiai griaudamiesi į pilę nerado to, ko vylėsi rasti. Ant galo nestengdami įsilaužti nei spēka, nei vyliumi bei stokūdami peno atstojo. Vytautas tūm tarpu su savo lengvaja joczia įkanden vyjo paeinanezius kryževius ir peną jiems grobstė, kuriūs ant galo užkumpęs tarp versnių mažne visus tenai sumurdė ir aiskiai gyrėsi jų pergaletoju.

Vytautas negalėjo bevyti kryževių į Parusnį, bet reikėjo grįžti į jūdūsius Gudus likusiųjų atkaklųjų Lietuvos urėdą drausti. Visupirmu pradėjo su Valdimieru Kijavo kariauti, kuriai kare du lycziu buvo. Praėjusiose Jaugaliaus

sandarose Valdimieras arba Kijavo Valdimieras buvo jam pasiėmęs Kijavą Skirgaliui adūti, ko ligsziol nedarė, antras, kad Vytautas įsikraustęs į Parusnį kiutojo vargdams, jis Valdimieras kūdidesniai Jaugalių drasino, idant Vytautui didžiosios Lietuvos kuningaikszytėbės nepavestu ir isz visos galės padėjo Jaugaliui karaliui Vytauto Palenkijoje ir Žalgiriūse Gradną, Sarazių ir kitas (piles) varu užimti.

Karjebuto likumas nenugandino Valdimierą, bet dar didesniai jį ginklūdino. Vytautas visupirmu užėmė pilę Ovrucz ir Žitomirą ir tūjau jiedvi adavė Skirgaliui. Tad traukė priesz Valdimierą, kursai pasitikęs laukūse lukuravo ateinantį Vytautą, abi pusi rengėsi jau į muszą, kad tūm tarpu atkako Jaugaliaus siuntiniai, kurie tūjau abi pusi suderino. Valdimieras Olgerdaitis adavė Kijavą savo broliui Skirgaliui, o pats sav gavo butinai pilę Kopil su apygardomis, kursai ilgainiu pastrunyjo pilę Slucką ir nū vardo savo sunaus Aleksandros Oleku buvo vadinama, tai yra pradžia kilties Slucko kuningaikszezių, didei garbingų Lietuvos veikalūse, užvis priesz Tautorius. Vytautas perdėjęs Skirgalių Kijave urėdu, liepė jam užimti pilę Czerkask ir Zvinegrad Tautoriams, kursai pagal Vytauto įsakymą užėmęs minavoti pili pagrįžo į Kijavą. Tenaigi pasitikęs koksai zokoninkas Poma vardu, metropolitos vietoje, užsigėidus kanakados Skirgaliui medzioti į antrapus Niperio. Tas Poma užkvietęs minavotą kuningaiksztį į pūtą tenai metropolitos rumūse, vaiszindams buk jam padavęs indieves. Isz tos pūtos kuningaiksztis Skirgalius nukakęs į antrapus Niperio pas Milolavyczius vieszėti, bet tenai staigu apsirgęs Trijų Karalių Subatos dieną, sirgdams pargrįžęs į Kijavą, kame sekmoje dienoje ir miręs, kurį palaidojo Peczersko klisoztoriuje szalep szvento Teodoriaus. Vytautas į jo vietą perdėjo Kijavo valdimieru savo bendrą bei tarną laimos ir nelimos Ivaną Augmontą, Alszienu kuningaiksztį.

Tūm tarpu pats Vytautas kariavo Padalijose su Karjotu, jų urėdu kursai nenusiminęs Karjebuto ir Valdimiero likimu, kame gaudamas Padalijose ir Valakūse susandęs kareivius traukė priesz Vytautą, su kuriūmi susitikęs ties Braslavos pilę, nū pirmojo anpūlio Karjoto kareiviai kaipo samdiniai iszguro nū Vytauto žaliukų nurambėjusių karėse. Pats Karjotas vos bejmuko į Kamencziaus pilę, kurią jis buvo kaip reikiant mitalu apveizėjęs. Vytautas tūm tarpu užėmęs kitas pilies ir srytis, paskui bloszkėsi ant nepergalimo Kamencziaus. Ant laimos dar Vytauto, o rasi dar ir jo guvumu sukarszto padalionys su valakais pilėje ir norėjo jam pasidūti ant iszligų, bet kad Vytautas kas kartą jūs spaudė, pasidavė ant galo į jo pataiką.

Ir taip vėl jis sunėrė Padalijos su Lietuva ir gimimo Lietuvius pilėse bei vietovėse vyresniaisiais perdėjo. Karjotas su savo gimine į Vilnių keliauti (turėjo. Perr.). Nu Lenkai pradėjo skaugėti laimos Vytautui ir krupauti, idant jie savo tiesas ant Padalijų tūmi jo užkariavimu nenustotų; bet jis aiskiai jiems rodė, jog jis tą krasztą ne kaip nūpelną savo naujos pergalės, bet kaip seną ir nū Olgerdo karių įgytą nū Tautorių, privalantį Lietuvos valdžiai. Jaugalius daug vargo turėjo, neužpykindams Vytautą, Lenkų tiesą anturėti.

(Toliaus bus.

